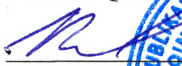

1011 - 300

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT TO'QIMACHILIK VA YENGIL SANOAT INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

(OTM rektori)

«28» 08 2025-yil

KOSTYUMNI KONSTRUSIYALASH
FANINING O'QUV DASTURI

- Bilim sohasi:** 200 000 – Sanʼat va gumanitar fanlar
Taʼlim sohasi: 210 000 – Sanʼat
Taʼlim yoʻnalishi: 60210400 –Dizayn (kostyum)
60210400 –Dizayn (milliy kostyum dizayni)

Fan/modul kodi KK1456720		Semestr 4,5,6,7	ECTS-kreditlar 20(4,6,4,6)	
Fan/modul turi majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4,4,4,4
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Kostyumni konstruksiyalash	240	360	600
2.	<p>I.Fanning mazmuni:</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad - talabarda material xossalari, moda yo'nalishi, kostyum kompozitsiyasi asoslariga mos ravishda turli shakl, bichim, siluetdagi kiyim modellarini loyihalashning perspektiv va zamonaviy usullarini egallash uchun nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat.</p> <p>Fanni vazifasi- ishlab chiqarish sharoitida kiyim modellarini yaratish mobaynida loyiha – konstrutorlik ishlarini bajarish usullarini va tikuv buyumlari konstruksiyasini optimallashtirishni o'rgatishdir</p> <p>II.Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari):</p> <p>Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi</p> <p>1-mavzu. “Kostuyum konstruksiyalash” fanning kirish. Kiyim to'q'risida asosiy tushunchalar</p> <p>2-mavzu. Kiyimlarni loyihalash jarayoniga oid atamalar</p> <p>3-mavzu. Kiyim dizayni uchun antropometrik dasturiy ta'minot</p> <p>4-mavzu. Kiyimning konstruktiv tugunlariga materiallar paketlari</p> <p>5-mavzu. Konstruktiv qo'shimchalar</p> <p>6-mavzu. Konstruksiyalarning chizmalani qurish usullarining xususiyatlari. Usullarinig tasnifi. Mulyaj usul</p> <p>7-mavzu. Hisoblash-graik usul</p>			

8-mavzu. Muhandislik usullari

9-mavzu. Virtual usullar

10-mavzu. Bolalar razmerlari tipologiyasi tuzishining xususiyalari.

11-mavzu. Kiyimning shakli va konstruktiv xususiyatlari

Kiyimning shakliy xarakteristikasi. Siluet chiziqlari. Konstruktiv chiziqlar (choklar). Dekorativ chiziqlar. Kiyim bichimi. Kiyimning konstruktiv xarakteristikasi.

12-mavzu. O'zbekistoninig iqlimiy sharoitiga mos kiyim loyihalsh xususiyatlari

O'zbekistonning geografik joylanishi va iqlimi. Yuqori haroratli sharoitlarga mos kiyim loyihalash asoslari

13-mavzu. Kiyim konstruksiyalash uslublari. Ularning umumiy tavsifi va tasnifi

Kiyim konstruksiyalashga oid yuzalar yoyilmasini qurishning umumiy tamoyillari. Kiyim detallarining yoyilmasi va ularning tasnifi.

14-mavzu. Kiyim loyihalashda ishlatiladigan konstruktiv parametlar

15-mavzu. Kiyim detallarining dastlabki chizmasini tizish. Umumiy ma'lumotlar. Old va orqa bo'laklar asosiy konstruksiyasining chizmasini qurish. Dastlabki ma'lumotlar va bazis to'ri. Yuqori konstruktiv chiziqlarni kurish. Buyum balansi

16-mavzu. Bazaviy asoslar konstruksiyalash uslublari va konstruksiyalar xarakteristikasi. Konstruksiyalarning bazaviy asoslari toq'risida tushuncha va ularning tasnifi. ЦНИИШП usuli bo'yicha ishlangan konstruksiyalarning bazaviy asosiga xos xususiyatlar.

17-mavzu. EMKO xususiyatlari

18- mavzu. Ayollar ko'ylagini МГУТД uslubi bo'yicha konstruksiyalash

19-mavzu. O'tkazma yeng konstruksiyasining xususiyatlari va konstruksiyalash usullari

O'tkazma yenglar shakli va tashqi ko'rinishining tasnifi. Tipaviy yeng konstruksiyasiga qo'yladigan talablar. Yeng qiyamasini kirishtirib o'tqazish. O'tkazma yeng konstruksiyasini tuzishga doir dastlabki ma'lumotlar. Yeng konstruksiyasini tuzish bosqichlari.

20-mavzu. Turli yoqalar konstruksiyasining xususiyatlari

Yoqa parametrlarining o'zaro bo'glanishi. Yopiq taqilmaga mo'ljallangan qaytarma yoqalar konstruksiyasi. Ochiq taqilmaga mos yoqalar. Pidjakkbop yoqaning konstruksiyasi

21-mavzu. Belda turadigan buyumlar konstruksiyalari va konstruksiyalash usullarining xususiyatlari. Klassik uslubdagi shim ko'rinishiga va ular konstruksiyasiga doir talablar. Yubkaning konstruktiv xususiyalari.

22-mavzu. Kiyim yangi modellarini loyihalash usullari. Bazaviy asoslar yordamida yangi modellar konstruksiyalarini tuzish

Yangi model tuzilishining taxlili. Modelga mos bazaviy konstruksiyani tanlash. Bazaviy asosdan yangi konstruksiyalar tuzish usullari

23-mavzu. Birinchi xil konstruktiv modellashtirish usullari

Bazaviy konstruksiya shaklni o'zgartirmasdan konstruktiv modellashtirish usullari. Vitachka yo'nalishini o'zgartirish. Detallar bo'linishi. Taxlamalarni loyihalash xususiyatlari.

24-mavzu. Model xususiyatlarini chizmada qo'rish

Model xususiyatlarini chizmada qurish.

25-mavzu. Konstruktiv asosning siluetini o'zgartirib modellashtirish usullari

Parallel kengaytirish. Konussimon kengaytirish va toraytirish

26-mavzu. O'tkazma yangli konstruktiv asosdan reglan bichimini modellashtirish

O'tkazma yeng o'miz va qiyamalari shakllarining o'zaro bo'glanishi.

27-mavzu. Reglan bichimining xususiyatlari

Tipaviy reglan, “nol” reglan, yarim reglan, reglan pogon. Reglan bichimini konstruksiyalash.

28-mavzu. Yaxlit bichilgan yeng konstruksiyasni tuzish

Yaxlit bichilgan yenglarning konstruktiv xususiyatlari. Yaxlit bichilgan yeng xillarini konstruksiyalash. Xishtakli yaxlit bichilgan yengli konstruksiyasi (dastlabki tana va yeng detallari asosida qurilgan)

29- mavzu. Yangi kiyim xilini konstruksiyalash

30-mavzu. Kiyimlar yangi modellarini loyihalash usullari

KHYaS (ECKД) bo'yicha kiyim loyihalash bosqichlarining mazmuni.

31-mavzu. Yangi modellarni badiiy texnik loyihalash asoslari

Badiiy konstruksiyalash. Muxandislik konstruksiyalash.

32-mavzu. O'xshash modellarni tanlash va ularning taxlili.

33-mavzu. Konstruktorlik loyihani xujjatlarning tarkibi

34-mavzu. Yangi kiyim modellarini tatbiq etishga tayyorlash. Andozalar chizmalarini tayyorlash asoslari

35-mavzu. Hosila va yordamchi andozalar chizmasini ishlash asoslari.

36-Anadazalar rasmiylashtirishning texnik talablari

37-mavzu. Kiyimni tipaviy loyihalash

Tipaviy loyixalashning maqsadi.

38-mavzu. Konstruksiyalarni tasniflash prinsiplari va detallarning tipaviy shaklini ajratish

Nominal belgilar.

39-mavzu. Kiyim detallarini standartizatsiyalash usullari.

40-mavzu. Kiyim detallarini standartizatsiyalash usullari. Kiyim detallarini unifikatsiyalash usullari

41-mavzu. Kiyim yangi modellarini rejali assortimentli seriyalar orqali loyihalash asoslari

42-mavzu. Kiyim konstruksiyasinig ishlov berishga qulayligi

Kiyim konstruksiyasinig ishlov berishga qulayligi.

43-mavzu. Kiyim konstruksiyasinig tejamligi.

44- mavzu. Kiyim nuqsonlari va ularni bartaraf etish usullari

Kiyim nuqsonlari tasnifi. Konstruktiv nuqsonlarni etish usullari yo'llari.

45-mavzu. Kiyim loyihalash jarayonida avtomatlashtirish tizimini qo'llash imkoniyatlari

Buyum loyihalashni avtomatlashtirish tizimlari (LAT). Vertual usullar. Tikuvchilik sanoatida kiyim loyihalashning avtomatlashtirilgan tizimi

III.Laboratoriya mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Laboratoriya mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

- 1.Kiyim tashqi shakli va konstruksiyasini taxlili
- 2.Kiyim loyihalashda qo'llaniladigan o'lcham ko'rsatkichlarining taxlili
- 3.Kiyimlarning tashqi va ichki o'lchamlarini xisoblash
4. Xisob usulida ayollar to'g'ri yubka konstruksiyasini ishlab chiqish ЦНИИШП usuli bo'yicha hisoblash va qurish.
5. Xisob usulida ayollar o'tkazma yengli ko'ylagi konstruksiyasini ishlab chiqish. Ingliz usuli bo'yicha hisoblash va qurish.
6. Xisob usulida ayollar o'tkazma yengli ko'ylagi konstruksiyasini ishlab chiqish. "Мюллер и сын" usuli bo'yicha xisoblash va qurish.
7. Turli yoqalar konstruksiyasini qurish
8. Erkaklar yelkali kiyimi bazaviy konstruksiyasini ishlab chiqish. EMKO CЭB usuli bo'yicha.
9. Erkaklar yelkali kiyimi model konstruksiyasini ishlab chiqish. EMKO usuli bo'yicha.
10. Model eskizi bo'yicha ayollar kiyimini konstruktiv modellashtirish.
11. Yoqalar konstruksiyasini ishlab chiqish.
12. O'tkazma yenglarni modellashtirish usullari.
13. Murakkab bichimli yeng konstruksiyasini ishlab chiqish.Reglan.
14. Kiyimdagi qirqimlarning yig'ma chizmalarini ishlab chiqish
15. Ayollar ko'ylagi detallarini andozalarini ishlab chiqish.

16. Ayollar jaketini andozalar chizmalarini tayyorlash. Asosiy andozalarni ishlab chiqish. Kiyim detallarini astar andozalarini ishlab chiqish. Kiyim detallarini qotirma andozalarini ishlab chiqish.

17. Ayollar ustki kiyimi uchun texnik loyihani ishlab chiqish.

18. Ishchi xujjatlarni ishlab chiqish

Laboratoriya ishlarini tashkil etish yuzasidan kafedra tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy masalalar, keyslar orqali yanada boyitadilar. Shuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustahkamlashga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish, masalalar yechish, mavzular bo'yicha taqdimotlar va ko'rgazma tayyorlash, normativ-huquqiy hujjatlardan foydalanish va boshqalar tavsiya etiladi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Turli bichimdagi ayollar yubkasini konstruksiyalashning xususiyatlari
2. Turli bichimdagi shimlarni konstruksiyalashning xususiyatlari
3. Turli materiallardan (mo'yna, charm, plenka) kiyimlarni konstruksiyalash
4. Trikotaj polotnosidan kiyimlarni konstruksiyalash.
5. Ayollar pal'tosini konstruksiyalash
6. Erkaklar ustki kiyimini konstruksiyalash
7. Bolalar pal'tosini konstruksiyalash.
8. Ayollar bluzkasini konstruksiyalash.
9. Erkaklar ko'ylagini konstruksiyalash
10. Erkaklar kurtkasini konstruksiyalash
11. Ayollar jaketini konstruksiyalash.
12. Model eskizi bo'yicha ayollar bluzkasini konstruktiv modellash
13. Model eskizi bo'yicha ayollar pal'tosini konstruktiv modellash.
14. Model eskizi bo'yicha ayollar kurtkasini konstruktiv modellash.
15. Model eskizi bo'yicha ayollar jaketini konstruktiv modellash.
16. Model eskizi bo'yicha erkaklar ko'ylagini konstruktiv modellash.
17. Model eskizi bo'yicha erkaklar bel kiyimini konstruktiv modellash
18. Model eskizi bo'yicha erkaklar ustki kiyimini konstruktiv modellash
19. Model eskizi bo'yicha erkaklar pidjagini konstruktiv modellash
20. Model eskizi bo'yicha bolalar kiyimini konstruktiv modellash.
21. Yoqalar konstruksiyasini ishlab chiqish
22. O'tkazma yenglarni modellash usullari
23. Ayollar ko'ylagini MGUDT uslubi bo'yicha loyihalash.
24. Ayollar trikotaj ustki kiyimlarni loyihalash.
25. Erkaklar trikotaj ustki kiyimlarni loyihalash.
26. Bolalar trikotaj ustki kiyimlarni loyihalash

	<p>27.Andozalarni EMKO usulida ko'paytirish. Yubka 28.Andozalarni EMKO usulida ko'paytirish. Shim 29.Andozalarni EMKO usulida ko'paytirish. Ko'ylak 30.Andozalarni EMKO usulida ko'paytirish. Bluzka 31.Andozalarni EMKO usulida ko'paytirish. Jacket 32.Andozalarni EMKO usulida ko'paytirish. Kurtka 33.Andozalarni EMKO usulida ko'paytirish.Palto</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.</p>
3.	<p>V. Ta'lim natijalari/Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kiyim assortimenti va tavsifi; - tikuv buyumlarini sifat ko'rsatkichlari va unga ko'yiladigan talablar; - kiyim bichimi va shakli, yeng va yoqa turlari; - tikuv buyumlarini konstruksiyalash usullari; - tikuv buyumlarini konstruktiv modellash usullari; - asos va model konstruksiyalar tushunchalari; - ishchi xujjatlar <i>haqida tasavvurga ega bo'lishi</i>; - turli assortimentdagi yelka va bel kiyimlarni asos konstruksiyasini ishlab chiqish xususiyatlarini; - material xossalarning kiyim bichimi va shakliga ta'sirini; - turli shakldagi kiyimlarni konstruktiv modellashning tamoyillarini; - andozalarni ishlab chiqish tamoyillarini; - kiyim yo'lmalarini bajarishning zamonaviy usullarini; - kiyimlardagi nuqsonlarni va bartaraf etish yo'llarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; - ist'emolchi va ishlab chiqarish talablarini xisobga olgan xolda turli materiallardan yelkali va bel kiyim konstruksiyasini ishlab chikish; -kiyim yangi modellarini ishlab chikarishga joriy etish uchun loyiha-konstruktorlik xujjatlarni tayyorlash <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak</i>; - bazali asos konstruksiyasini modifikatsiyalash orqali erkaklar va ayollar kiyimlarini konstruktiv modellash; - kiyim inson qomatida o'r'nashuvini tekshirish, konstruktiv nuqsonlarni aniqlash va bartaraf etish <i>malakalariga ega bo'lishi kerak</i>.
4.	<p>VI.Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari; • interfoal keys-stadilar; • kichik guruhlarda ishlash; • taqdimotlar qilish;

	<ul style="list-style-type: none"> • jamoa bo'lib ishlas; • vedio materiyallar tayyorlash; • individual ishlash.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarini to'liq o'zlashtirish, fan yuzasidan mustaqil fikrlay olish, mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish, nazorat turlari bo'yicha berilgan topshiriqlarni o'z vaqtida topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <p>1.X.X. Kamilova, N.K.Xamrayeva, X.M.Yunusodjaeva, N.X.Mirtolipova Kostyumni konstruksiyalash. Darslik. – Toshkent: 2025 y.- 323 bet.</p> <p>2.X.X. Kamilova, N.K.Xamrayeva.Tikuv buyumlarini konstruksiyalash. Darslik. – Toshkent: Cho'rlon, 20 y.- 400 bet.</p> <p>3.В.Е. Кузьмичев, Н.И.Ахмедулов, Л.П. Юдина. Конструирование костюма Учебное пособие.- М:Изд.Юрайт, 2021 г.- 543 стр.</p> <p>4.Мартынова А.И., Андреева Е. Г. Конструктивное моделирование одежды. Учебное пособие.- М: МГУДТ, 2006 г.- 216 стр.</p> <p>5.Kim Kyung E. Pattern Making for Women's Clothes. Pub.: An Jun Ki. Korea. Seoul. 2016 y.</p> <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>6.С.В.Куренова, Н.Ю.Савельева. Конструирование одежды. Учебное пособие.- Ростов н/Д: Феникс, 2003. – 480 стр.</p> <p>7.М.Мюллер и сын. Техника кроя.- М.: ЗАО ЭДИПРЕСС-КОНЛИГА, 2006</p> <p>8.Булатова Е.Б., Евсеева М.Н. Конструктивное моделирование одежды. М.: Академия, 2003</p> <p>9.Унифред Алдрич. Английский метод конструирования и моделирования М.: ЗАО ЭДИПРЕСС-КОНЛИГА, 2009</p> <p>10.Дунаевская Т.Н. и др. Размерная типология населения с основами анатомии и морфологии человека. М.: 2001</p> <p>11. Helen Joseph-Armstrong. Patternmaking for Fashion Design Fifth Edition. Pearson Education Limited 2024</p> <p>Axborat manbaalari</p> <p>12.gov.uz -O'zbekiston Respublikasi hukumati portal.</p> <p>13.http://www.ziyonet.uz -Ta'lim portali.</p> <p>14.http://titli.uz – Toshkent to'qimachilik va yengil sanoati instituti sayti.</p> <p>15.lex.uz -O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.</p> <p>16. https://cdn.bookeekey.app/files/pdf/book/en/patternmaking-for-fashion-design.pdf</p> <p>17.https://www.researchgate.net/publication/383664812_Kadin_giyimine</p>

	yonelik_yeni_bir_teknik_cizim_standardizasyon_onerisi_gelistirilmesi_developing_a_new_proposal_towards_standardization_of_technical_drawing_on_female_garment_clothing
7.	Fanning o'quv dasturi Toshkent to'qimachilik va yengil sanoat institut Kengashining 2025 yil "21" 08 dagi "1"-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: Yunusxodjayeva X.M.- TTYSI, «Moda va dizayn» kafedrası professori, PhD
9.	Taqrizchilar: "TDV style" MCHJ raxbari TTYSI, «TBKRI» kafedrası mudiri, t. f. D D.V.Tomilin M.K.Rasulova

Mazkur o'quv dasturi dunyoning e'tirof etilgan xalqaro QS va THE reytinglarida nufuzli TOP-300 talikka kirgan quyidagi oliy ta'lim tashkilotlarining ta'lim dasturlari asosida ishlab chiqilgan.

No	OTMnomi	QS	THE	Havolalar	Sillabusdagi mavzu nomi	Chet el universiteti Sillabuslaridagi mavzular
1	Politecnico di Milano	111	226	https://www.polimi.it/	23-mavzu to'liq olingan	Metodi di modellazione costruttiva senza modificare la forma della struttura di base. Modifica della direzione dell'avvolgimento. Suddivisione dei dettagli. Caratteristiche della progettazione delle sottostrutture.
2	Istanbul Teknik Universitesi	298	-	https://www.itu.edu.tr/en	34-mavzu to'liq olingan	Yeni giyim modellerinin uygulamaya hazirlanmasi. Ölçü çizimlerinin hazirlanmasinin temelleri